

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Bc. Zuzana Pokorná

**Sociální služby pro seniory na
Rakovnicku a trend deinstitucionalizace.**

Diplomová práce

Praha 2014

Autor práce: **Bc. Zuzana Pokorná**

Vedoucí práce: **Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2014**

Seznam příloh

Příloha č. 1: Informovaný souhlas

Příloha č. 2: Scénář rozhovoru s vedoucími pracovníky poskytovatelů vybraných sociálních služeb a zástupcem města Rakovník

Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru

Příloha č. 4: Opatření k dosažení cílů pro skupinu Senioři na období 2012 – 2013 ve Středočeském kraji

Příloha č. 5: Poskytovatelé sociálních služeb na Rakovnicku pro seniory podle Registru sociálních služeb

Přílohy

Příloha č. 1: Informovaný souhlas

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Zuzana Pokorná a jsem studentkou veřejné a sociální politiky na Karlově univerzitě v Praze. Obracím se na Vás s žádostí o spolupráci na výzkumném projektu, který bude podkladem pro mou diplomovou práci.

Tématem mé práce jsou sociální služby pro seniory na Rakovnicku. Hlavním cílem mé práce je zjistit, jaká je nabídka sociálních služeb pro seniory na Rakovnicku a na základě zjišťování rozhodujících aktérů (poskytovatelů sociálních služeb a místní samosprávy) zhodnotit, zda nabídka sociálních služeb odpovídá trendu deinstitucionalizace.

Rozhovor bude nahráván na diktafon, přepsán, analyzován a nahrávka následně smazána. Účast ve výzkumu je anonymní, získaná data budou využita pouze pro účely vypracování diplomové práce.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem byl/a seznámen/a s tématem a cíli projektu a souhlasím s účastí na výzkumu. Souhlasím s tím, že všechna získaná data budou použita pouze pro účely vypracování diplomové práce a všechny Vaše odpovědi budou zpracovány anonymně.

Jméno, příjmení a podpis tazatele:

_____ V _____

dne _____

Jméno, příjmení a podpis respondenta:

V _____ dne _____

Příloha č. 2: Scénář rozhovoru s vedoucími pracovníky poskytovatelů vybraných sociálních služeb a zástupcem města Rakovník

Otázky společné

- Jak hodnotíte kvalitu a množství sociálních služeb pro seniory, které jsou na Rakovnicku poskytovány?
 - Jaké typy služeb považujete za nejvhodnější pro seniory? Proč?
 - Jaký máte názor na poskytování služeb v domácnosti seniora?
 - Jaké jsou podle Vás překážky v prosazování deinstitucionalizace?
 - Jak hodnotíte kvalitu a množství terénních sociálních služeb pro seniory, které jsou na Rakovnicku poskytovány?
 - Chybí zcela podle Vás v regionu nějaké sociální služby pro seniory?
 - Je podle Vás nějakých služeb pro seniory v regionu málo? Jakých a proč?
 - Jakým způsobem by se dle Vás dala situace v regionu zlepšit z pohledu sociálních služeb pro seniory?
- Myslíte si, že komunitní plánování je přínosem pro region? Proč?
 - Zúčastnil jste se aktivně posledního vytváření plánu?
 - Pokud ano, jaké změny jste v průběhu plánování prosazovali, popřípadě co jste potřebovali změnit nebo zlepšit?
 - Došlo k nějakým změnám po vytvoření posledního komunitního plánu? Pocítili jste nějakou změnu?

Vedoucí pracovníci zařízení sociálních služeb pro seniory

- Co seniorům nabízí Vaše služby? Jakou pomoc seniorům nabízíte? Na co jsou služby zaměřeny?
 - Poskytujete seniorům paušální pomoc, nebo je pomoc odlišná podle potřeb jednotlivců?
 - Vycházíte při poskytování služby klientům vstříc, například ohledně času poskytnutí služby?
 - Je některá z Vašich služeb propojena i se zdravotnickou péčí?
 - S jakými problémy se na Vás klienti obracejí?
 - Jaké služby jsou nejžádanější?
 - Existují nějaké problémy, které byste potřebovali v oblasti poskytování služeb řešit?

Pobytové služby

- Bydlí zde klienti sami?
- Jak se snažíte reagovat na tendence k deinstitucionalizaci?
- Jaký je vztah mezi nabídkou a poptávkou po typu služeb, který nabízíte?
 - Jaký je počet klientů ve Vašem zařízení?
 - Jakou máte kapacitu míst?
 - Jaká je skladba Vašich klientů? Tím mám na mysli nezávislí, první stupeň závislosti, druhý, třetí, čtvrtý.
 - Vedete evidenci žadatelů o sociální služby?

- Kolik máte k dnešnímu dni žádostí?
- Jsou žadatelé připraveni nastoupit hned, nebo se hlásí preventivně z důvodu pořadníku?
- V případě žadatelů s vyššími stupni závislosti, mohla by část z nich setrvat v domácím prostředí?

Zástupci města – oblast sociálních služeb

- Vyskytly se nějaké problémy s naplňováním komunitního plánu, popřípadě s kladením důrazu na terénní sužby?
 - Jaká opatření město přijalo na základě výsledků komunitního plánu?
 - Jakým způsobem začalo město pracovat na rozvoji terénních sociálních služeb, které byly označeny jako potřebné rozvíjet?
 - Existuje nějaká informační kampaň ohledně možnosti využití terénních sociálních služeb a principu deinstitutionalizace sociálních služeb?
 - Jak pokračuje dál proces komunitního plánování? Jde o cyklický proces, protože potřeby se stále mění.
- Jak vidíte další směřování sociálních služeb pro seniory v regionu?
 - Jaké jsou nejbližší plány nebo cíle, kterých chcete v této oblasti dosáhnout?
 - Jaké jsou hlavní problémy, které Vás v oblasti sociálních služeb pro seniory trápí?

Příloha č. 3: Ukázka přepisu rozhovoru

T: Jak hodnotíte kvalitu a množství sociálních služeb pro seniory, které jsou na Rakovnicku poskytovány?

R: V každém případě je málo míst v domovech pro seniory, protože my máme momentálně padesát devět neuspokojených žádostí a ani jedno volné místo a stejná situace je v Kolečovicích a ve Strašecích, takže zatímco třeba pečovatelská služba je na velice slušné úrovni, má tady i služby, které veřejnost vzhledem k ekonomické situaci nevyužívá, třeba denní stacionář, tak tam neobsadí ani ta místa, tak míst v pobytové službě pro seniory je málo a obecně, ne jenom na Rakovnicku je málo míst v pobytových službách se zvláštním režimem.

T: Jaké typy služeb považujete za nejvhodnější pro seniory a proč?

R: Nejvhodnější. Jsou dva stupně, musíte brát v úvahu i ten věk a zdravotní stav se vyvíjí, takže v prvním kroku by se mělo snažit o to, aby zůstávali co nejdéle v přirozeném prostředí. Kde může, ať zůstane doma s tím, že když rodina samozřejmě chodí do práce, nemá čas mu zajistit stravu přes den, bojí se o něj, kdyby upadnul doma, potřebuje ho dovézt k lékaři, tam ať funguje pečovatelská služba na jakékoliv úrovni, ať je to městská, soukromá a podobně. Ať se o ty lidi starají doma. Teprve ve fázi, kdy ten člověk už nemůže zůstat v přirozeném prostředí, potřebuje dvacet čtyři hodin denně dohled zdravotnického personálu a podobně, ať přechází do pobytového zařízení pro seniory s tím, že to pobytové zařízení by mělo těm lidem poskytovat to, co oni chtějí a potřebují. A dnes ta největší poptávka je po soukromí, kupodivu. Takže my třeba v tom novém domově předpokládáme až 70% jednolůžkových pokojů. Takže ať tomu člověku nabídneme soukromí, co se týká ubytování, a dostatek možností stýkat se s okolím a to nejenom přímo v domově, ale i v okolí města. Aby za nimi mohly návštěvy, měli kam si sednout, kde si povídat v klidu, aby se mohli účastnit kulturních akcí pořádaných přímo v domově i pro město, aby se prostě nevytrhli z toho prostředí úplně, ale aby mohli fungovat v rámci toho domova.

T: Jaký máte názor na poskytování služeb v domácnosti seniora?

R: To je ten první stupeň, o kterém jsme mluvili, pokud to lze, je to úplně nejvhodnější.

T: Jaké jsou podle Vás překážky v prosazování deinstitucionalizace?

R: Obecně překážky spočívají v tom, že je velmi málo třeba bezbariérových bytů, které by byly ve vlastnictví města už zrekonstruované, město postupně tady rekonstruuje. Totéž takové ty služby, které jsou soukromé, vlastně nezajišťují bydlení pro ty lidi, zajišťují jenom služby. Takže překážka v tomto ohledu je finanční, nebo podle mě z hlediska těch soukromých firem, že si nemůžou dovolit prostě koupit třeba tři byty, zrekonstruovat je a těm klientům je pronajmout. A ekonomicky je to, to samé. I kdyby ta firma tu možnost měla, tak třeba tady na Rakovnicku na to nebudou mít. Něco jiného je situace v Praze a blízkém okolí, tam třeba ty lidi i za pobytové služby v domovech pro seniory platí třicet tisíc měsíčně. Tady u nás to neexistuje.

T: Jak hodnotíte kvalitu a množství terénních sociálních služeb pro seniory, které jsou na Rakovnicku poskytovány?

R: Velmi kladně se dá hodnotit pečovatelská služba tady u nás. Tak tady u nás v podstatě fungují, jestli se nepletu, jedna dvě soukromé pečovatelské služby, zajišťující stravu, případně odvoz k lékaři, a jinak pečovatelská služba, jinak tady nic jiného není.

T: Chybí zcela podle Vás v regionu nějaké sociální služby pro seniory?

R: Je tady velmi málo, ne že by chyběly zcela, je tady Alzheimer centrum ve Strašecích, ale je tady, jak jsem říkal, velmi málo těch domovů se zvláštním režimem. Protože co si budeme povídat, řada těch i našich klientů v seniorském věku dříve nebo později upadne do stádia byt' stařecké demence. Když to stádium je velmi výrazné, tak ten

člověk vlastně v otevřeném režimu jako je u nás, nám může odejít, může se mu něco stát, my jsme otevřený domov, lidi můžou přicházet a odcházet. A ty zařízení jako je Alzheimer centrum tady má dvacet šest míst pokud se nepletu ve Strašecí, jsou permanentně obsazené a další místa nejsou, takže tohle tu chybí.

T: Je podle Vás nějakých služeb pro seniory v regionu málo?

R: Všechno.

T: Jakým způsobem by se podle Vás dala situace v regionu zlepšit z pohledu sociálních služeb pro seniory?

R: Určitě dojde ke zlepšení tím, že otevřeme ten domov dole. Tam bude místo čtyřiceti klientů, co máme teď, osmdesát. Takže těch neuspokojených žádostí dejme tomu dvě třetiny dokážeme uspokojit naráz. Další možnost, jak by se daly zlepšovat služby pro seniory by asi byla ta, kdyby město bylo schopné zafinancovat rychlejší adaptaci těch bytů co má pečovatelská služba tak aby byly bezbariérové a daly se těm lidem, který si to potřebují pronajmout. A všechno ostatní je otázka peněz.

T: Myslíte si, že komunitní plánování je přínosem pro region a proč?

R: Určitě je, každý region musí mít komunitní plánování, ale problém je v tom, že ten region se vždycky vyvíjí podstatně rychleji než komunitní plánování. Dám příklad. My jsme v komunitním plánu právě měli, že kromě pobytových služeb by se měly rozvíjet denní a týdenní stacionáře, protože se předpokládalo, že lidi budou chtít ty svoje stařečky mít doma, a jenom na den je třeba nechat pohlídat. I došlo k tomu, že velice rychle nastoupila nezaměstnanost na Rakovnicku, dneska jsou lidi bez práce, takže když mají stařečka nebo stařenku, kteří mají dvanáct tisíc měsíčně příspěvek na péči, tak si ho nechají doma a mají to jako druhý příjem. Takže my jsme přemýšleli, že v tom novém domově budeme mít taky denní stacionář, nebudeme ho mít, protože už jenom jak jsem říkal, pečovatelská služba ho neobsadí. Ale jinak komunitní plánování samozřejmě nutný je, abysme vlastně dokázali posoudit komplexně potřebu v regionu. Aby někdo z nás se neutrhnul a nechtěl vyrábět nějakou službu, která je zbytečná, nebo naopak službu, pro kterou má lepší podmínky ten druhý.

T: Zúčastnil jste se aktivně posledního vytváření plánu?

R: Nezáčastnil, protože jsem tu nebyl ještě.

T: Došlo k nějakým změnám po vytvoření tohoto komunitního plánu? Pocítli jste nějakou změnu?

R: To je to co říkám, že vlastně ekonomická situace se vyvinula podstatně rychleji, než se předpokládalo, takže ty služby, které byly považovány za nedostatečné, jsou dneska vlastně naddimenzované.

Příloha č. 4: Opatření k dosažení cílů pro skupinu Seniori na období 2012 – 2013 ve Středočeském kraji (tabulky)

Cíl 8	Rozšíření a zkvalitnění terénních a ambulantních sociálních služeb pro seniory
Opatření 8.1	Rozvoj a podpora terénních a ambulantních sociálních služeb (např. pečovatelské služby, tísňové péče)
Opatření 8.2	Zvýšení kapacit a dostupnosti odlehčovacích služeb, denních stacionářů
Opatření 8.3	Podpora stávajících sociálních služeb, které podporují různé formy domácí péče
Opatření 8.4	Podpora projektů, které se zabývají volnočasovými aktivitami pro seniory
Opatření 8.5	Podpora tísňové péče pro seniory
Opatření 8.6	Podpora základního a odborného poradenství pro seniory

Zdroj: Středočeský kraj. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2012-2013*. 2008b. Dostupné z <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/socialni-oblast/proces-planovani-socialnich-sluzeb/strednedobe-planovani-rozvoje-socialnich-sluzeb-Stredoceskeho-kraje/>

Cíl 9	Zajištění a podpora pobytových služeb pro seniory a další osoby
Opatření 9.1	Podpora projektů a organizací, které se zaměřují na rozvoj sociálních služeb pro seniory s ohledem na udržení kvalitního poskytování dané služby
Opatření 9.2	Podpora a realizace investičních projektů, které rozšiřují kapacity a dbají na dlouhodobou udržitelnost kvalitních pobytových sociálních služeb pro seniory (zvl. domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem)
Opatření 9.3	Podpora a rozvoj dlouhodobé péče
Opatření 9.4	Zajištění dostupnosti domovů se zvláštním režimem
Opatření 9.5	Podpora přeměny nevyhovujících pobytových sociálních služeb tak, aby tyto služby respektovaly důstojnost a práva seniorů
Opatření 9.6	Podpora navyšování kapacit pobytových sociálních služeb pro seniory prostřednictvím zřizování nových služeb či navyšování kapacit stávajících služeb s ohledem na demografický vývoj a zajištění dostatečných kapacit sociálních služeb pro žadatele v regionu

Zdroj: Středočeský kraj. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2012-2013*. 2008b. Dostupné z <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/socialni-oblast/proces-planovani-socialnich-sluzeb/strednedobe-planovani-rozvoje-socialnich-sluzeb-Stredoceskeho-kraje/>

**Příloha č. 5: Poskytovatelé sociálních služeb na Rakovnicku pro seniory podle
Registru sociálních služeb**

Domovy pro seniory

Domov Na Zátíší Rakovník, poskytovatel sociálních služeb

- adresa S. K. Neumanna 251, Rakovník II, 269 01 Rakovník
- telefon 313 512 509
- email reditel@dpsr.cz
- web www.dpsr.cz
- zřizovatelem služby je Krajský úřad Středočeského kraje
- právní forma je příspěvková organizace
- poskytuje pobytové služby
- počet klientů - 40
- kapacita - 40
- počet žádostí o umístění - 59

• **Domov seniorů Nové Strašecí, poskytovatel sociálních služeb**

- adresa Křivoklátská 417, 271 01 Nové Strašecí
- telefon 313 572 633
- email reditel@domov-senioru.cz
- web www.domov-senioru.cz
- zřizovatelem služby je Krajský úřad Středočeského kraje
- právní forma je příspěvková organizace
- poskytuje pobytové služby jako domov pro seniory a domov pro osoby se zvláštním režimem
- domov pro seniory - počet klientů - 75
 - kapacita - 75
 - počet žádostí o umístění - 93
- domov pro osoby se zvláštním režimem - počet klientů - 26
 - kapacita - 26
 - počet žádostí o umístění - 47

• **Domov Kolečovice, poskytovatel sociálních služeb**

- adresa Kolečovice 180, 270 02 Kolečovice
- telefon 313 582 265
- email reditel@domovkolesovice.cz
- web http://domovkolesovice.cz
- zřizovatelem služby je Krajský úřad Středočeského kraje
- právní forma je příspěvková organizace
- pobytová služba
- počet klientů - 84
- kapacita - 90
- počet žádostí o umístění - 56

Pečovatelské služby

- Okresní pečovatelská služba Nové Strašecí o.p.s.
 - adresa Čsl. armády 1166, 271 01 Nové Strašecí
 - telefon 313 574 085
 - email pecovatelskasluzba@novestraseci.cz
 - web www.novestraseci.cz
 - zřizovatelem služby je město Nové Strašecí
 - právní forma je obecně prospěšná společnost
 - terénní služba dostupná v pracovní dny od 7:30 do 16:00
 - počet klientů 200
 - kapacita 260 klientů
 - Okresní pečovatelská služba poskytuje i služby v domovech s pečovatelskou službou v Řevničově, Novém Strašecí a ve dvou domech v Jesenicích.
 - Řevničov - počet klientů - 18
 - kapacita - 15 bytů (bydlí zde i manželské páry)
 - počet žádostí - 8
 - Nové Strašecí - počet klientů - 24
 - kapacita - 24 bytů
 - počet žádostí - 59
 - Jesenice I - počet klientů - 15
 - kapacita - 15 bytů
 - počet žádostí - 6
 - Jesenice II - počet klientů - 12
 - kapacita - 12 bytů
 - počet žádostí - 6
 - služby jsou poskytovány v městech a vesnicích Nové Strašecí, Rynholec, Ruda, Třtice, Mšec, Mšecké Žehrovice, Lány, Křivoklát, Roztoky, Čistá, Jesenice, Kněževes a Řevničov
- Jiří Brabec, s.r.o.
 - adresa Kuštova 313, Rakovník II, 269 01 Rakovník
 - telefon 737 678 597
 - email info@jiribrabec.cz
 - web www.jiribrabec.cz
 - zřizovatelem služby je Jiří Brabec
 - právní forma je společnost s ručením omezeným
 - terénní služby jsou poskytovány podle požadavků klienta a nejsou časově omezeny
 - počet uživatelů 35
 - kapacita 35
 - služby jsou poskytovány v městech a vesnicích Svojetín, Milostín, Oráčov, Senomaty, Krakov, Panoší Újezd, Příčina, Slabce, Modřejovice, Chrástřany

- Pečovatelská služba Rakovník
 - adresa Vysoká 91, Rakovník I, 269 01 Rakovník
Wintrovo nám. 1903, Rakovník II, 269 01 Rakovník
 - telefon 313 516 777
 - email luftnerova@psrakovnik.cz
 - web www.psrakovnik.cz
 - zřizovatelem služby je město Rakovník
 - právní forma je příspěvková organizace města Rakovník
 - terénní služba dostupná v pracovní dny od 7:30 do 16:00 pro město Rakovník a na katastru OÚ Pavlíkov
 - podle potřeb zákazníka, po individuální domluvě je k dispozici „Služba“, a to každý den do 20:00 i o svátcích a víkendech
 - počet uživatelů 241
 - kapacita 300
 - pečovatelská služba Rakovník poskytuje i služby v domovech s pečovatelskou službou v Rakovníku ve Vysoké ulici a na Wintrově náměstí
 - Vysoká ulice - počet klientů - 16
- kapacita - 17 bytů
 - Wintrovo náměstí - počet klientů - 38
- kapacita - 38 bytů
 - počet žádostí o umístění do domova s pečovatelskou službou – 22
 - služby jsou poskytovány ve městě Rakovník a městysu Pavlíkov
- Pečovatelská služba Androméda, o.s.
 - adresa Velká Chmelištná 18, 270 34 Velká Chmelištná
 - telefon 724 357 775
 - email spol.andromeda@volny.cz
 - web www.spolecenstvi-andromeda.cz
 - zřizovatelem služby je Společenství Androméda, o. s.
 - právní forma je občanské sdružení
 - terénní služba je dostupná v pracovní dny od 7:00 do 15:30
 - počet uživatelů 8
 - kapacita 15
 - služby jsou poskytovány v městech a vesnicích Rakovník, Lubná, Václavy, Čistá, Žďár
- Obec Mutějovice
 - adresa Malá Strana 190, 270 07 Mutějovice
 - telefon 313 575 642
 - email mutejovice@poddzbansko.cz
 - web http://www.obec-mutejovice.cz
 - zřizovatelem služby je obec Mutějovice
 - počet klientů - 8 (jeden manželský pár)

- poskytuje pečovatelskou službu v domě s pečovatelskou službou ve Lhotě pod Džbánem, kde je kapacita - 7

Centra denních služeb

- Pečovatelská služba Rakovník
 - adresa Wintrovo nám. 1903, Rakovník II, 269 01 Rakovník
 - telefon 313 516 777
 - email luftnerova@psrakovnik.cz
 - web www.psrakovnik.cz
 - zřizovatelem služby je město Rakovník
 - právní forma je příspěvková organizace města Rakovník
 - ambulantní služba, která je poskytována poskytována občanům města Rakovník v pracovní dny od 7:30 do 16:00
 - počet uživatelů - 14
 - kapacita - 14

Týdenní stacionáře

- Společenství Dobromysl
 - adresa Srbeč 39, 270 65 Srbeč
 - telefon 313 562 331
 - email info@dobromysl.info
 - web www.dobromysl.info

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

- Svaz zdravotně postižených Rakovník
 - adresa nábr. T. G. Masaryka 2473, Rakovník II, 269 01 Rakovník
 - telefon 313 513 008
 - email SZPR@seznam.cz

Odborné sociální poradenství

- Nadační fond na podporu rozvoje hospicového hnutí v ČR Umění doprovázet
 - adresa Havlíčkova 1055, 271 01 Nové Strašecí
 - telefon 739 227 306
 - email info@umenidoprovazet.cz
- Centrum psychologicko – sociálního poradenství Středočeského kraje
 - adresa Nádražní 469, Rakovník II, 269 01 Rakovník
 - telefon 604 501 144
 - email m.skabova@poradna-rakovnik.cz
 - web www.poradna-rakovnik.cz